

Til HSL fakultetsledelse
Dekan Sonni Olsen
Prodekan Lars Aage Rotvold
UiT Norges Arktiske universitet

16. juni 2020

Ang. Evaluering av situasjonen ved masterprogrammet i logopedi

HSL-fakultetet sitt brev til ILP av 2. juni 2020 innleder med vurderinger som ble gjort i forbindelse med sak FS-15/2015 *Søknad om nedlegging av masterprogram i logopedi*. Fakultetet gjorde da vedtak om at programmet skulle videreføres. Evaluering skulle legges frem for fakultetsstyret etter opptaket i 2019. Dekan og prodekan viser i brev av 2. juni til sentrale punkter som tilsier at det er stort behov i landsdelen for fortsatt logopedutdanning ved UiT. Det har vært usedvanlig god søkning til studiet, og det er fortsatt mangel på logopedkompetanse i Nord-Norge. Det påpekes også at manglende opptak av nye kull gjør at inntjening på programmet ikke er utnyttet av ILP. Med denne bakgrunn bes det om instituttstyrets begrunnelse for nedleggelse av masterprogram i logopedi. Det bes videre om svar på spørsmål om muligheter for mer samarbeid og utnyttelse av kompetanse internt på UiT, og med andre logopedutdanninger i Norge.

Professor Karsten Specht og førsteamanuensis Signhild Skogdal (undertegnede) på logopedi ved UiT er ikke forespurt eller involvert i eventuelle prosesser før instituttstyrets vedtak om nedleggelse av logopedi, og vi er heller ikke enige i begrunnelsene framsatt i saksfremlegget til vedtak. Etter fakultetets beslutning om evaluering av studiet, har studieleder sendt inn aktuelle navn til ekstern evalueringsgruppe, men evaluering har ikke vært gjennomført. Som vitenskapelig ansatt har jeg ingen relevante begrunnelser for hvorfor programmet skal legges ned. Det må ILP-ledelsen og instituttstyret gjøre selv. Det jeg imidlertid vil gjøre, er å begrunne ytterligere hvorfor logopedi ikke bør legges ned, og samtidig besvare spørsmål fra dekan og prodekan. Se også brev av 22.04. sendt fra Karsten Specht og Signhild Skogdal til HSL fakultetsstyre, dekan og dekanat. I brevet argumenteres det mot ILP sitt instituttstyrevetak om nedleggelse av masterprogrammet i logopedi. I ettertid har flere berørte og engasjerte eksterne parter tatt kontakt og/eller allerede levert godt begrunnet støttebrev mot nedleggelse av logopedi ved UiT.

Siden 2015 har det kun vært opptak av logopedstudenter i 2017, og kullet avslutter mastergrad i logopedi i mai- 2021. Per juni 2020 har 15 studenter fullført og bestått mer enn 1200 studiepoeng.

Faglig samarbeid internt ved ILP og UiT for øvrig

Logopedi er et profesjonsfag med internasjonalt forskningsbasert teoretisk grunnlag som basis for logopedfaglig forskning, undervisning og praksis. Videre har logopeder kompetanse i kartlegging og iverksetting av tiltak for språk- og talevansker, skriftspråklige vansker, svelgevansker, i alle aldersgrupper, samt kommunikasjonsvansker som måtte oppstå som følge av nevnte vansker. Logopedi inkluderer dessuten flere støttediplomer med relevant teori

som grunnlag for logopedfaglig forskning og praksis, f.eks. lingvistikk, spesialpedagogikk, psykologi, nevrologi, medisin.

Studieplanen for masterprogram i logopedi i perioden 2011 til 2015 inkluderte sambruk av emner fra lingvistikk og spesialpedagogikk – dette for å få et mer robust fagmiljø enn den ene faste logopedstillinga som da var på masterprogrammet. På denne tiden var det kun en liten håndfull personer med doktorgrad innen logopediske emner i Norge. Fagområdet logopedi består av svært mange tema, som skal dekkes i løpet av 60 stp. Studieplanen for 2017 og ny plan fra 2020 inkluderer samarbeid med ulike fagområder, men på temanivå – ikke som hele emner. Den nødvendige dybden i svært mange emner og tema innen logopedi gjør at det ikke er plass eller faglig forsvarlig å ha hele emner fra støttedisipliner inkludert i masterprogrammet. Flere sentrale tema fikk ikke plass i studieplanene fra 2015 og tidligere. Vitenskapsteori og metode (PED-3055/54) er imidlertid et emne som i dag gjennomføres i løpet av de siste 60 stp. som sambruk mellom disiplinene pedagogikk, spesialpedagogikk og logopedi. Selv om vi ikke deler flere hele emner, har vi et utstrakt og viktig tverrfaglig samarbeid på ulike tema internt på UiT:

Lingvistikk er en av logopediens støttedisipliner, hvor kunnskap om språkets deler og normal språkutvikling, inkludert flerspråklighet er relevant for logopedstudenter. For logopedkull 2017 har det vært gjennomført et vellykket undervisningssamarbeid med professor fra CASTL/UiT, et samarbeid som vil fortsette ved neste logopedkull. Universitetslektor ansatt på masterprogrammet i logopedi med sin kompetanse på fonetikk, representerer et aktuelt men smalt lingvistisk tema, og kan ikke fylle for mye tid i en tema- og tidsmessig presset studieplan. Av samme grunn må temaet normal språkutvikling også krympes og forutsettes kjent før studiestart i logopedi (temaet er bl.a. pensum på BLU, PED-1012 og PED-2013).

Ei av fordypningene på master i spesialpedagogikk ved ILP fokuserer på språkutvikling i førskolealder og risiko for dysleksi. Disse to temaene er relevante for logopedstudenter, men logopeder må ha mer kompetanse på vanskene i alle aldersgrupper, samt kompetanse på kartlegging og tiltak for flere tilstander innen disse temaene. Likevel, professor og professor II på master i spesialpedagogikk er brukt til både undervisning og veiledning på logopedi, og logopedstudenter deltar og skriver masteroppgaver på deres forskningsprosjekt om språk og dysleksi. Samarbeidet vil fortsette for videre logopedkull. Temaene *alternativ kommunikasjon* og *tidlig kommunikasjon med videoanalyse* har relevans for både spesialpedagogikk og logopedi. I 2018 ble emnet «PED-2014 ASK – forutsetninger, strategier, og videoanalyse» utvikla for sambruk mellom spesialpedagogikk og en ønskelig bachelor i språk- og kommunikasjon/logopedi. En 20stp emneplan er ferdig, men emnet har ikke blitt starta.

Psykologi er også en støttedisiplin til logopedi. Siden vi har ansatt professor II (Karsten Specht) i nevrovitenskap, har vi selv dekket det vi har av tid til felles tema med psykologi. Organisatorisk samarbeid med enveis-vindu-rom ved workshop-praksis har vært benyttet.

Videre har vi hatt et godt samarbeid med medisin/helsefag/UNN i form av undervisning og praksis innen emnene stemmevansker og dysfagi. Her har professor ved ØNH vist stor interesse for videre samarbeid – et gjensidig ønske.

De ulike støttedisiplinene tilfører masterprogrammet i logopedi viktig kunnskap på sentrale tema, men kan ikke erstatte logopedisk kompetanse som må få nødvendig plass i studiet. Videre kan vi bemerke at logopedi er et fagområde som kan tilføre andre fagområder på ILP

relevant kompetanse. For eksempel kan GLU og BLU ha stor nytte av logopedisk kompetanse på forebygging, kartlegging og tilrettelegging for barn med språkvansker.

Faglig samarbeid eksternt

Samarbeid med Nord Universitet og også UiB og UiO etterspørres i fakultetets brev av 2. juni.

På grunn av lite logopedisk fagmiljø ved UiT er det ekstra viktig med et sterkt og godt samarbeid med de fire andre logopedutdanningene i Norge, og øvrig internasjonalt samarbeid (bl.a. CPLOL). Vi har utstrakt og tett samarbeid med Nord, NTNU, UiB og UiO, samt deltakelse på internasjonalt prosjekt og initiering av eget stort samarbeidsprosjekt mellom fire av de fem logopedutdanningene, USN, og University College London. Et stort faglig nettverk gjør at det ikke er problematisk å finne sensorer eller undervisere til logopedi ved UiT.

Utdanningsgruppa initiert og etablert på Norsk Logopedlags Utdanningskonferanse i 2016 er et svært viktig samarbeidsorgan og består av faglige representanter fra hver logopedutdanning i Norge (Nord, NTNU, UiB, UiO, og UiT). Undertegnede leder gruppa. Utdanningsgruppa sin ikke-konkurrerende erfaringsdeling og forbedring av organisering og innhold i logopedutdanningene i Norge er svært nyttig for alle utdanningsinstitusjonene. Mål for samarbeidet er økt kvalitet og nivålikhet i logopedisk utdanning, samt videreutvikling av logopedi som profesjon, med solid teoretisk og forskningsbasert fundament. Pensum, emner/tema, undervisnings-, vurderings- og eksamensformer, praksis, rekruttering, samt hvordan få til ei 5-årig logopedutdanning (3 + 2 år) er blant temaene som diskuteres i gruppa. Når det gjelder 5-årig logopedutdanning er UiB og UiT nærmest med å skissere et aktuelt studieforløp. UiT har flere emner i spesialpedagogikk som kan gjenbrukes i en bachelor i språk/kommunikasjon/logopedi, inkludert overnevnte planlagte PED-2014. NLL finansierer foreløpig møtevirksomheten i Utdanningsgruppa, men samarbeidsmidler søkes fra UH-rådet.

Ytterligere samarbeid mellom alle logopedutdanningene kan skje ved økt deling av forelesninger, men dette krever også mer samarbeidstid, som vi i dag ikke har. Det er dessuten et intendert mål at utdanningene skal ha sin særegenhet, f.eks. hvor UiB har sterkere fokus på helse, UiO på spesialpedagogikk og skole. Dermed er det ikke alt som er aktuelt å dele. UiT har ekstra fokus på kommunikasjonsvansker i samhandlingsperspektiv, overordnet alle typer språk-, tale-, skriftspråklige vansker, og svelgevansker.

UiT er representert i ei arbeidsgruppe som har utvikla et spesialistprogram i logopedi. UiB er initiativtaker, og 5. juni 2020 ble programmet tildelt midler fra DIKUT. Planen er at de logopediske utdanningsinstitusjonene samarbeider to og to om et 15 stp. spesialiseringsemne. Logopedi ved UiT og Nord har utvikla felles studieplan med spesialisering innen språk og kommunikasjonsvansker, men undertegnede har måttet melde at bidrag fra UiT med undervisning og veiledning på spesialiseringa må utgå eller vente pga. lite fagmiljø og usikkerhet om videreføring av masterprogrammet i logopedi.

Samarbeid om logopedi mellom UiT og Nord universitet

I tillegg til overnevnte samarbeidsarenaer, har logopedi ved Nord universitet og UiT etablert et godt samarbeid om sensurering, og har også drøftet muligheter for deling av videoforelesninger, og vi er i gang med felles skriving for publisering. Vi ser bl.a. for oss muligheter for å gjennomføre noen felles digitale forelesninger med påfølgende seminarer

hver for oss. Konkurransen om praksisplasser, spesielt mellom UiT og Nord har vært nevnt tidligere som utfordring. Gjennom Utdanningsgruppa har vi imidlertid fordelt praksisperioder på ulike tidspunkt for de ulike praksisstedene – i den grad det har vært praktisk mulig. UiT sin modell med praksis-workshop er dessuten godt mottatt av de andre logopedutdanningene, og vil prøves ut av flere, noe som vil redusere belastninga ytterligere på praksisfeltet.

Dekan og prodekan etterspør muligheter for koordinert opptak annet hvert år mellom Nord og UiT. I dag er utdanningene organisert svært forskjellig og fyller dermed ulike studentbehov. Nord universitet har opptak hvert år til samlingsbasert fulltidsstudium (2 år), mens 2017-kullet ved UiT har deltidsstudium over 4 år. Rekruttering til Nord og UiT skjer ikke fra samme områder. Studenter til Nord rekrutteres i svært liten grad fra Troms og Finnmark, slik UiT gjør. På 2017-kullet er alle studentene foruten én fra Troms og Finnmark (den ene er fra Nordland). Logopedbehov i landsdelen (7 av 10 kommuner mangler logopedtilbud til voksne) og høye søkertall tilsier at det er behov for logopedutdanning både ved UiT og Nord. Ny opplysning for meg denne våren om at logopedi ved UiT har basisfinansiering for årlig opptak av 15 studenter gir muligheter for opptak annet hvert år med Nord universitet. Ei slik vekslings er et godt forslag, men krever enighet og store endringer ved begge institusjonene, først og fremst ei drøfting som må gjøres på ledelsesnivå – helst i samarbeid med institusjonenes fagpersoner i logopedi. Uansett samarbeidsform og grad, dersom det fra ledelsesnivå er ønskelig med tettere samarbeid, etterlyser vi tilrettelegging og tid til å formalisere dette arbeidet.

Konsekvenser ved nedlegging

Som vitenskapelig ansatt på masterprogrammet i logopedi gjør jeg oppmerksom på at det er stort behov for logopediske tjenester i Norge, og Nord-Norge spesielt. Som eksempel kan nevnes at det finns én samisktalende praktiserende logoped i Norge. Ei nedlegging av logopedi ved UiT vil på kort og lang sikt forverre situasjonen betraktelig. Disse forholdene bør UiT ha et ekstra ansvar for å forbedre.

Som brev av 22.04. skisserer, er det sterkt ønskelig å utvide det logopediske fagmiljøet ved UiT til to topp-/førsteamanuensis-stillinger i logopedi i tillegg til professor II og eksternt finansiert stipendiat. De siste årene har det blitt utdannet flere logopeder på Ph.d.-nivå i Norge, og aktuelle søkere (bl.a. fra Tromsø) venter på stillingsutlysning ved UiT. Utnyttning av eksisterende basisfinansiering bør gi rom for dette, og endringer som beskrevet i studieplan 2020 vil gi reduserte kostnader og økt kvalitet på masterprogrammet.

Til tross for lite internt fagmiljø, er flere forskningsprosjekt i gang, og publisering ventes. Usikkerhet fra år til år om programmet skal gå eller ikke, er imidlertid en frustrerende «tidstyv», hvor nye studie- og emneplaner, søknader om stilling og stipendiat skrives, uten at noe blir realisert fra ledelseshold. Det store etablerte faglige nettverket vil forsvinne hvis UiT legger ned logopedi. En nedleggelse indikerer at arbeidet som er gjort på masterprogrammet i logopedi ikke verdsettes.

Med hilsen

Signhild Skogdal, førsteamanuensis logopedi

(sign.)